

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

ВИКОРИСТАННЯ СОЦМЕРЕЖ У НАВЧАННІ: ПЕРСПЕКТИВИ І ТЕНДЕНЦІЇ.

Міждисциплінарна курсова робота

студента (ки) IV курсу ДІД-41_ групи
Галузі знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальності 029 «Інформаційна,
бібліотечна, та архівна справа»

Петренко М.В

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка:ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Соціальні мережі	5
1.1. Визначення соціальних мереж	5
1.2. Класифікація соціальних мереж	9
РОЗДІЛ 2. Використання соціальних мереж у навчанні	
11	
2.1. Використання соціальних мереж у навчанні	
11	
2.2. Тенденції і перспективи.	14
РОЗДІЛ 3. Інтернет-ресурси які можна використовувати для навчання	16
3.1 Сайти і додатки для самоосвіти	
ВИСНОВКИ	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20

Вступ

Актуальність теми полягає в тому що на теперішній час соціальні мережі заповнили увесь світ. Понад чотири мільярди людей у світі кожного місяця користуються соціальними мережами.

Зокрема, серед них Facebook та YouTube, повідомляє портал The Next Web.

На жовтень 2020 року, у світі зареєстрували 4,14 мільярда людей у соцмережах. При цьому всього офіційно на Землі мешкає 7,81 мільярда людей. Більш того, щодня до них приєднуються майже два мільйони нових користувачів або 14 нових користувачів щосекунди.

Дослідники вияснили, що у середньому люди користуються 15% свого часу, коли не сплять. Також експерти відзначають, що під час пандемії коронавірусу люди стали більше користуватися соцмережами. Оскільки учні, студенти та викладачі позбавлені можливості проводити навчання в класах та аудиторіях, їм доводиться більше часу проводити в соцмережах.

У лідерах популярних соціальних мереж - Facebook, YouTube, WhatsApp, Instagram та Twitter.

Мета роботи - розглянути соціальні мережі як явище у сучасному суспільстві, їхній вплив на освітні процеси, можливості застосування соцмереж у навчанні

Об'єктом дослідження є процес вивчення інформатизації суспільства та широкої популяризації соціальних мереж.

Предметом дослідження є соціальні мережі як невід'ємний та необхідний засіб в освітньому процесі.

Завдання:

Окреслити можливості застосування сучасних соціальних мереж в процесах навчання, розглянути класифікацію інтернет-ресурсів, які можна використовувати в освіті,

Методи дослідження - аналіз, порівняння

Теоретична та інформаційна бази дослідження

За результатом вивчення наукових джерел, над можливістю використання СМ в дистанційному навчанні працюють багато, як вітчизняних, так і закордонних, дослідників, зокрема А.С. Биккулов, А.А. Парабина, В.Р. Глухих, Г.Г. Левкин, Т.В. Пустовой, А.В. Фещенко, Гуревич Р.С, Запорожченко Ю.Г, Івашньова С.В, Светлорусова А.В, Яцишин А.В та інші.

РОЗДІЛ 1

Соціальні мережі

1.1 Визначення соціальних мереж

Соціальна мережа (СМ) – структура, яка складається з групи вузлів, які є соціальними об'єктами (люди або компанії), та зв'язків між ними.

Термін «соціальна мережа» вперше використав соціолог Джеймс Барнс в 1954 р. Цей термін означав соціальну структуру, яка охоплювала групи “вузлів” тобто соціальних об'єктів (людей чи організацій) і зв'язків між ними. Конкретно кажучи, це група людей, де одна є центром, а всі інші – гілками.

Розглянемо такі електронні соціальні мережі як: Facebook, Vkontakte, Instagram, Google +. А також ділову електронну соціальну мережу, LinkedIn.

Facebook. У 2004 р. в США було створено одну з найбільших у світі електронних соціальних мереж Facebook (facebook.com), її засновники постійно розширюють функціональні можливості мережі й додають нові сервіси. Спершу, мережа мала назву Thefacebook і була доступною лише для студентів Гарвардського університету і лише з 2006 року стала всесвітньо доступною мережею. Адже, станом на липень 2014 року кількість користувачів Facebook складала понад один мільярд користувачів.

Цільовою аудиторією мережі Facebook є переважно студенти і молодь. Адже, використання мережі дозволяє викладачам і вчителям здійснювати дистанційну підтримку навчальних курсів, а навчальним

зкладам створювати закриті корпоративні спільноти для конкретної цільової аудиторії. Існують також різні сторінки та групи, які заповнюють контентом наукового змісту. Серед них виділяються «Аспіранти UA», «Молоді науковці для молодих науковців», «Неформальне спілкування на наукову тематику», «Освіта і наука», «Все для вчителя», «Вчитель info», «Вчитель-новатор», «Відділ технологій відкритого навчального середовища», «Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України», «Відділ комп'ютерно орієнтованих засобів навчання» і т.д.

Vkontakte. Одним із ресурсів, створеним для студентів і учнів у 2006 році, є загальновідома електронна соціальна мережа Vkontakte (vk.com). Це універсальний спосіб підтримки зв'язку для різних соціально-вікових груп: друзів, однокласників, однокурсників, студентів, сусідів, колег тощо. Дана соціальна мережа належить Mail.Ru Group. За даними SimilarWeb, соціальна мережа «Vkontakte» знаходиться за рейтингом найпопулярніших соціальних мереж у світі в п'ятірці загальновідомих у Росії й Україні. Щоденна аудиторія «Vkontakte» перевищує понад 35 мільйонів користувачів. Але відтоді як мережа «Vkontakte» була заборонена на території України багато українців перейшли в інші соціальні мережі.

Instagram - це соціальна мережа, основною функцією якої є обмін фотографіями. Вона дозволяє користувачам робити та поширювати фото в межах свого сервісу та через інші соціальні мережі. Перспективний потенціал інстаграму для створення освітніх проєктів має свої особливості. Найперше, аудиторія молодша ніж і інших соціальних мережах, тому до них легше доносити інформацію. Наступне - інстаграм має більш зрозумілий інтерфейс порівняно із фейсбуком. Також однією з особливостей є те, що інстаграм дозволяє подавати інформацію в різних зручних форматах (фото, текст, короткі відео, довгі відео), завдяки чому

користувачеві простіше контролювати час на сприймання інформації. Існує багато блогерів і користувачів інстаграму які поширюють просвітницьку діяльність і це сприймається природно та позитивно.

Саме ці особливості пояснюють чому інстаграм може бути прогресивним освітнім середовищем.

ними можуть бути як односторонніми так і двосторонніми.

LinkedIn - соціальна мережа, створена для доступного ділового спілкування активних людей. Зареєстрованих користувачів для створення та ведення списку ділових контактів. Людей можна запросити як з сайту, т Однак зовні LinkedIn вимагає попередніх знань з людьми. В цьому випадку

користувач не має прямого контакту з контактом, може бути представлений через іншу людину. Користувачі LinkedIn мають інший список контактів

цілі: бути представленим через існуючих людей та розширити зв'язки; усвідомити дослідницькі компанії, приватні особи, групи інтересів; публікувати професійні резюме та шукати роботу;

Google+ (plus.google.com) - це соціальна мережа від Google, використання якої дозволяє вам спілкуватися через Інтернет за допомогою спеціальних компонентів: кіл, тем, відеодзвінків. Соціальна мережа доступна для користувачів з 26 січня 2012 року. Отже, можна припустити, що в порівнянні з іншими соціальними мережами Google+ - це "новачок". Мережа базується на концепції кіл, згідно з якою користувач може регулювати своє спілкування, створюючи необмежену кількість кіл, включаючи власних знайомих та друзів. Зрештою, саме на основі кіл користувач ділиться вмістом, визначаючи, яке коло матиме доступ до інформації, а яке ні.

Сьогодні під терміном СМ зазвичай розуміють віртуальну платформу, Інтернет-сайт, веб-сервіс або портал в Інтернеті, мета якого

об'єднати якомога більшу кількість людей, надавши їм максимум можливостей комунікації між собою. В науковому обігу терміном «соціальні мережі» позначають будь-яку соціальну структуру і різноманітність соціальних взаємин, однак в сучасному ж дискурсі їм позначають насамперед он-лайнкові мережі, які створюються у віртуальному просторі і забезпечують дистанційне спілкування і встановлення взаємозв'язків між учасниками так званої мережевої структури

Розвиток сучасних соціальних інтернет мереж йде від 1995 року коли Ренді Конрад для пошуку однокласників створив сайт Classmates.com. Цей сайт сильно відрізнявся від теперішніх соціальних мереж, оскільки користувачі не могли створювати профілі, вести онлайн-щоденники і додавати друзів. Зате можна було визначити місцезнаходження людей. Він діє дотепер і попри конкуренцію має 50 млн зареєстрованих користувачів. А першою сучасною соцмережею став сайт Six degrees в якому можна було вже додати одне одного в друзі.(1997-2001) а ще через два роки був запуснений LiveJournal . В 2002 запустився Friendster в якому можна шукати потенційних друзів. Сьогодні він найбільш популярний в Азії.

В 2003 році з'явилися такі соцмережі як Linkendin та MySpace. І нарешті о 2004 році Марк Цукенберг створив нам всім відомий Facebook.

1.2 Класифікація соціальних мереж

Соціальні мережі класифікуються за:

- 1) типом (пошук людей, роботи, особисте спілкування, професійне спілкування, розваги). Деякі мережі засновані на відео, фото чи аудіо;
- 2) географічним охопленням: світові, і такі що функціонують лише в якомусь одному місці (регіоні, частині світу, країні);
- 3) відкритістю (більшість мереж є відкритими, а до нечисельних закритих можна потрапити лише за рекомендацією);
- 4) за рівнем розвитку (веб-1.0 - найперші мережі з базовим функціоналом, веб-2.0 - сучасні мережі із широким функціоналом для спілкування, веб-3.0 - соціальні мережі майбутнього).[24]

Онищенко О. тематично класифікує соціальні мережі так:

- 1) загально тематичні й мережі дозвілля (MySpace, Youtube, Мой мир, Mail.Ru тощо)
- 2) навчальні, соціалізуючі (wikipedia.org, LiveLib, Моя бібліотека, RusEdu тощо)
- 3) «однокласники» (Classmates, Facebook, Odnoklassniki, V Kontakte тощо) ;
- 4) ділові (LinkedIn, Atlaskit, MoiKrug.ru, Profeo)
- 5) політичні (Politiko, Politiki.tv, Сопратники.py),
- 6) мережі, об'єднані навколо проблематики дому і родини (Ancestry.com, Geni.com, Юмама, Дневник для молодой мамы, DrugMe.ru та ін.),
- 7) релігійні мережі (MyChurch, Faithbook, Гефсимания та ін.)

К. Бондаренко виділила два види соціальних мереж: 1) соціальні мережі у вільному доступі, серед яких: неспеціалізовані мережі (для них

професійні спільноти не є першорядними) та суто професійні спільноти практиків; 2) соціальні мережі в корпоративному форматі. Неспеціалізовані мережі «загального профілю» не обмежуються ні за якими параметрами і не мають ніякої тематичної спеціалізації (н-д, «Однокласники», «Мой мир», «ВКонтакте», «Мой круг», «Планета Рамблер», «LovePlanet»).

К. Бондаренко вважає, що такі соціальні мережі використовувати як навчальний ресурс є питанням сумнівним. Проте, на її думку, той, хто хоче знайти в соціальних мережах «загального профілю» щось корисне для себе як для професіонала, знайде таку можливість через установлення контакту і взаємодію з професіоналами. Такі соціальні мережі дають можливість досить швидко встановити неформальний контакт, люди виявляються більш відкритими, ніж в реальному житті, більшою мірою готовими ділитися інформацією. Цінність для навчання та розвитку здебільшого бачимо в американській соціальній мережі Facebook. По-перше, Facebook дає змогу викладачам університетів створювати курси для студентів, по-друге, організації можуть створити закриту корпоративну мережу співробітників на платформі Facebook. Вона призначена для працівників однієї компанії, які можуть знаходитися на постійному зв'язку з колегами з різних філій, публікувати новини своєї організації і тощо. Популярними ресурсами, що допомагають консультуватися з фахівцями з професійних питань, є LinkedIn, Xing.

РОЗДІЛ 2

Використання соціальних мереж у навчанні

2.1 Використання соціальних мереж у навчанні

Для осіб, які займаються самоосвітою, використання соціальних мереж дає можливість вивчати те, що потрібно і те в чому є необхідність; покращувати рівень володіння іноземної мови; полегшує пошук роботи тощо.

Цінність соціальних мереж для навчання та розвитку ще недостатньо оцінена: багато методистів скептично ставляться до можливості використання даного об'єкта інформаційних технологій як педагогічного засобу навчання, так як традиційно соціальні мережі розглядаються як середовище для проведення вільного часу, розваг. Проте в педагогічній діяльності можливості соціальних мереж можна використовувати для вирішення самих різних завдань: в соціальних мережах можна ефективно організувати колективну роботу розподіленої навчальної групи, довгострокову проектну діяльність, міжнародні обміни, у тому числі науково-освітні, безперервну освіту та самоосвіту, мережеву роботу людей, що знаходяться в різних країнах, на різних континентах землі.

У публікації [1, с. 52-53] зазначено, що у сучасній педагогічній спільноті широко обговорюють способи взаємодії педагогів і студентів у соціальних мережах Інтернету (на конференціях, форумах, майстер-класах). Спостереження показали, що, знаходячись в соціальній мережі, студент в середньому проводить у ній як мінімум дві години. 80% студентів витрачають свій вільний час для перегляду відео- та фото

колекцій, прослуховування аудіозаписів, спілкування з друзями; 20% студентів використовує час в мережі на пошук відомостей зі спеціальних і загальнонаукових дисциплін. Соціальні мережі відкрили педагогам і студентам нові можливості для професійного і особистісного спілкування.

На теперішній час є така ситуація, що молодь проводить багато часу в соціальних мережах. І можна зробити так щоб цей час був використаний з користю для саморозвитку.

Серед позитивних аспектів використання соціальних мереж в навчанні можна виділити:

- 1) Комфортне середовище. Інтерфейс, засоби комунікації, організація та форми подання контенту зрозумілі та звичні студентам.
- 2) Різні форми взаємодії і комунікацій. Це забезпечує широкий діапазон можливостей включення в навчальну діяльність.
- 3) Можливість обмінюватися посиланнями на інші навчальні ресурси.
- 4) За профілем студента викладач може розробити персональний підхід до студента і забезпечувати якіснішу подачу матеріалу.
- 5) Завдяки можливості фільтрації за відповідними критеріями можна легко знаходити потрібний контент.
- 6) Можливість залучення до участі в навчальному процесі експертів, консультантів, фахівців з певних дисциплін.
- 7) Широкі демонстраційні можливості. Можливість безперешкодно ділитися будь-яким контентом із студентами, а студенти можуть ознайомитися з ним у будь-який час.
- 8) Інформаційно-комунікаційна підтримка навчального курсу в соціальній мережі дозволяє студентам брати участь в обговореннях і виконувати завдання з будь-якого місця, забезпечує ретельне засвоєння знань.

- 9) Стає можливим спільне (слухача і викладача) створення навчального контенту. Слухачі замість простого споживання інформації створюють повідомлення, дискусії та інші ресурси
- 10) Сором'язливі слухачі відчують себе більш комфортно та стають більш активними учасниками навчального процесу.
- 11) СМ ламають психологічні бар'єри та роблять викладача більш соціально доступним слухачу в комунікаційному плані.
- 12) Через СМ можна легко нагадувати одне одному про важливі дати і події.
- 13) Можна створювати групові чати та групові відеозв'язки
- 14) Завдяки СМ студенти і викладачі можуть дізнаватися про різні заходи, конференції, круглі столи та брати в них участь
- 15) Можливість проведення опитувань, дискусій, фокус-груп;[5.с.153]

Крім позитивних аспектів є такі недоліки у використанні СМ:

- 1)розпорошеність уваги на інші подразники (на повідомлення від інших людей, сповіщення),
- 2)залежність від якості інтернет-з'єднання, залежність від технічної оснащеності. Логічно припустити що якщо не буде електрики в домі, інтернету, комп'ютера, чи смартфона з відповідними програмами які підтримують формат деяких файлів, то навчальний процес за допомогою соціальних мереж буде неможливим.
- 3)надто багато інформації може викликати втому, перезавантаженість голови інформацією.
- 4)поверхове сприйняття інформації без заглиблення в неї, що ускладнює засвоєння інформації.
- 5)надто часте перебування в соціальних мереж може призвести до залежності. Тоді людина не хоче виходити в реальний світ і веде відлюдкуватий спосіб життя. Варто додати що “зависання” в соціальних

мережах відволікає від реальних справ. Тому потрібно вміти організовувати час для соціальних мереж так щоб вони не заважали реальному життю.

2.2 Тенденції і перспективи

Електронні соціальні мережі – це не лише розважальний засіб комунікації між людьми, але й потужна складова інформаційно-освітнього середовища, яка має великий освітній потенціал. Використання електронних соціальних мереж у освіті передбачає

- індивідуальне спілкування між учнем /студентом та вчителем, а також між батьками та вчителями;
- наявність мобільного мережевого додатку, що забезпечує доступ у будь-який час і з будь-якого пристрою (персонального комп'ютера, нетбука, ноутбука, мобільного телефону, планшета, смартфона тощо);
- можливість отримання зворотного зв'язку;
- можливість проведення соціально-педагогічної роботи в створених групах;
- можливість проведення опитувань, дискусій, фокус-груп;
- відкритий доступ до віртуальної бібліотеки аудіо- та відеоматеріалів, які можуть бути використані в структурі курсу.

Цікавим явищем є те що з початком поширення мобільних пристроїв викладачі та працівники освіти були незадоволені використанням телефонів, але з розвитком навчальних сайтів та додатків для навчання ситуація змінилася . Тепер викладачі самі заохочують студентів та учнів

користуватися телефонами для навчання. З'явилося так зване мобільне навчання або іншими словами m-learning. Мобільне навчання передбачає використання смартфонів як засіб навчання. Як важкоатлет використовує гірні для збільшення м'язової тканини, так і студенти використовують смартфони як прокачування їхнього інтелекту та набуття знань. Мобільне навчання можна використовувати в поєднанні із традиційним навчанням, оскільки людям потрібна соціалізація.

Для мобільного навчання потрібні викладачі які підготовлені до мобільного навчання, знають всі аспекти і методичку мобільного навчання.

У майбутньому можуть з'явитися нові соціальні мережі і збільшиться кількість корисних додатків для навчання. Науковці на основі досліджень можуть винайти нові методи навчання і кращого запам'ятовування та засвоєння інформації, що є необхідним для того щоб стати професіоналом у їхній сфері. І на основі цих методів з'являться нові сайти та додатки. Звісно важливу роль у засвоєнні знань грає мотивація людини. Якщо людина має збалансовану внутрішню (переконання, цінності, власна мета) та зовнішню мотивацію (дохід, винагорода) то навчання буде ефективнішим.

РОЗДІЛ 3

Інтернет-ресурси, які можна використовувати для навчання

3.1 Сайти і додатки для самоосвіти

Існують спеціальні сайти, які допомагають у професійному спілкуванні, пошуку однодумців, партнерів, грантів. спеціалізованих наукових соціальних мереж та електронних платформ, Вони є корисними для відстеження новин у відповідній сфері досліджень, пошуку необхідних для наукової роботи статей, монографій, джерел, а також дають змогу належним чином представити себе світовому науковому товариству.

Серед них є:

1) Academia.edu – соціальна мережа для співпраці вчених, відкрита у вересні 2008 року. Мережу можна використовувати для того, щоб ділитися своїми статтями, відстежувати їхнє цитування і стежити за новинами досліджень і розробок за іменами та ключовими словами, отримувати інформацію про гранти, вакансії

2) ResearchGate - це міжнародна соціальна мережа англійською мовою, створена для сприяння науковим дослідженням. За допомогою мережі користувач може знайти колег, які мають справу з подібними проблемами, і задати їм запитання. Мережа також публікує списки наукових конференцій у всьому світі та інформацію про вакансії в різних наукових установах. Користувачі можуть публікувати власні наукові

роботи та зустрічатися з іншими, а також створювати власний особистий щоденник для обміну ідеями. ResearchGate включає веб-інструменти, такі як семантичний пошук, обмін файлами, публікація спільного доступу до баз даних, форуми, методологічні дискусії, групи тощо.

3)Adult Learning in Europe (EPALE) – електронна платформа для навчання дорослих у Європі. Він фінансується програмою Erasmus + і є частиною стратегії Європейського Союзу щодо збільшення можливостей навчання дорослих. Використовуючи платформу, ви можете слухати курси, брати участь у дискусіях, читати різні статті та новини та отримувати різні підбори ресурсів на потрібні теми. Зареєструвавшись на платформі, ви можете ділитися ресурсами та подіями, публікувати статті на навчальні теми, знаходити партнерів та обговорювати ідеї та практики для своїх проєктів, обговорювати ідеї з однодумцями з усієї Європи, а також ділитися ідеями, ресурсами та найкращими практиками.

4)Mendeley - це соціальна мережа для вчених, яка дозволяє зберігати та переглядати наукові статті у форматі PDF для управління бібліографічною інформацією. Mendeley був заснований у Лондоні в листопаді 2007 року та придбаний Elsevier у 2013 році. З його допомогою ви можете переглядати наукові матеріали у форматі PDF; імпортувати документи та матеріали з вибраних сайтів; створювати групи для змін та командної роботи; співпрацювати з дослідниками-однодумцями та стежити за оновленнями їхніх профілів; ознайомитись зі статистикою матеріалів та сторінок авторів; пошук однодумців на основі наукових інтересів тощо.

5)Prometheus - навчальна платформа з курсами на різноманітну тематику. До кожної теми є форуми де користувачі діляться думками та ідеями.

6)The Khan Academy - лекції на широкі теми: історія, медицина, хімія, космологія і т.д

7)TED Talks - 400 відеозаписів виступів відомих людей з лекціями

8)WolfRamAlpha - база даних яка містить дані з різних предметів і діє за системою питання-відповідь.

Для швидшого і зручнішого відкриття сайтів програмісти розробили спеціальні освітні додатки, якими легко користуватися. Додатки легко скачати на мобільний пристрій або на планшет. За допомогою цих додатків можна:

- вивчати різні мови (додатки Simpler, Buddy.ai, Duolingo, Lingualego, Busuu. Prasal verbs, Reword, Cake і ін.),
- Вивчати математику, фізику, хімію (Photomath, Хімія, Хімічні реакції, Бетафізикс, Geometry)
- Пройти тести на правила дорожнього руху
- Тренувати мозок різними вправами на логіку(Peak - Brain Games&Training)
- Моніторити шкільне життя учнів(Єдина школа)
- Розвивати малих дітей(Erudito, Miga town)
- Навчитися швидко читати (Speed reading - brain training)
- Дивитися повчальні відео(TED TALKS)
- Підготуватися до ЗНО із математики, історії
- Перевірити орфографію
- Долати прокрастинацію. Для цього є таймери для навчання(Forest, Flip)

Додатки розробляють творчо, із красивим дизайном та простим інтерфейсом. Деякі додатки дають тільки обмежену версію для користування, із набором простих функцій. Щоб розширити набір функцій додатки пропонують придбати за гроші розширені версії.

Для навчання також використовують таку функцію як вимірювач досягнень і статистика яка показує прогрес у виконанні деяких завдань.

ВИСНОВКИ

У цій курсовій роботі окреслено можливості застосування сучасних соціальних мереж в процесах навчання. Соціальні мережі мають багато позитивного впливу на навчання. Вони широко використовуються в освітньому процесі завдяки широкому наборі можливостей поширювати інформацію.

Також я розглянула інтернет-ресурси які можна використовувати для навчання. Серед них такі веб сайти як ResearchGate, Academia.edu та інші.

На сьогодні соціальні мережі користуються популярністю тому це дуже зручно використовувати їх для навчання.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання / Р. Гуревич
/ Зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» – С. 52-56. – Режим доступу: http://ubgd.lviv.ua/konferenc-kon_ikt/plen_zasid/Gurevuch.pdf. – дата доступу 01.08.2013.
2. В. В. Коваленко, О. М. Коваленко, Інформаційні технології і засоби навчання, 2015, Том 50, №6
3. Ткачук Г.В. Особливості впровадження мобільного навчання. / Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Том 64, №2
4. СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА ДЛЯ ПІДТРИМКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ / Інформатизація вищої освіти
5. С.В. Палій / СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ
6. Семенов Н. Все о соцсетях – I. Влияние социальных сетей на человека, проблемы социальных сетей / Н. Семенов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.seonews.ru/columns/vse-o-sotsialnyih-setyah-i-vliyanie-na-cheloveka-problemasotsialnyih-setey/>

- 7.. Івашньова С. В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті / С. В. Івашньова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 2. – С. 15-17.
- 8.. Івашньова С. В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті /С. В. Івашньова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 2. – С. 15-17.
- 9.Вишневська І. Соціальні мережі як джерело підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів/І.Вишневська
- 10.Соціальні мережі як інструмент управління репутацією [Текст] / Ю. Савченко // Маркетинг в Україні. - 2013. - № 1. - С. 17-18.
- 11.Орлова, Ванда. Соціальні мережі - комунікативний канал ХХІ століття / В.Ю. Орлова // Маркетинг в Україні. - 2010. - № 2. - С. 13-18. - Библиогр.: с. 18 (4 назв.)
- 12.Соціальні мережі чи соціальні тенета [Текст] : членство в популярних серед підлітків Facebook, Twitter та ВКонтакте стає реальною загрозою для їхнього життя / О. Зенталь // Урядовий кур'єр. - 2013. - № 85 (16 трав.). - С. 9
- 13.Інстаграм як сучасне освітнє середовище [Текст] / А. О. Мірошниченко, О. Л. Шевнюк // Мистецтво та освіта. - 2020. - № 3. - С. 40-45.
- 14.Користування сайтами соціальних мереж та рівень стресу: дослідження серед студентів НаУКМА / Роман Любенко, Катерина Мальцева // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2019. - № 3. - С. 159-178
- 15.Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства : [монографія]/ [О. Онищенко, В. Горовий, В. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім.В.І. Вернадського . – К., 2014 . – 260 с.
- 16.Олексюк Н. В., Лебеденко Л В. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У СОЦІАЛЬНО ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ ЗІ ШКОЛЯРАМИ . Інформаційні технології і засоби навчання, 2015, Том 48, №4

17.Кучаковська Г. А. Роль соціальних мереж в активізації процесу навчання інформатичних дисциплін майбутніх вчителів початкової школи [Електронний ресурс].

Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. 3 (47) . С. 136–149. – URL:<http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1213/933>

18.Майнаєв Ф. Я. ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ON-LINE-НАВЧАННІ/ INNOVATIVE SOLUTIONS IN MODERN SCIENCE № 2 (2), 2016

19. Щербаков О.В., .Щербина Г.А. СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА ДЛЯ ПІДТРИМКИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ Системи обробки інформації, 2012, випуск 8(106) с.156-162

20.<https://lpnu.ua/news/2020/specializovani-naukovi-socialni-merezhi-ta-elektronni-platformy-dlya-doslidnykiv>

21.<https://osvitanova.com.ua/posts/3295-yak-intehruvaty-sotsialni-merezhi-u-navchalnyi-protses>

22.Іванюк І.В. Досвід віртуальних навчальних спільнот у формуванні полікультурної компетентності

учнів: міжнародний аспект / І. В. Іванюк // Пост методика. – 2013. – № 2 (111– С. 18–20.

23.Олексюк Н. В. Використання соціальних мереж у роботі вчителів / Н. В. Олексюк // Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України:

матеріали наукової конференції. [Електронний ресурс]. – Київ

24. Кулик НьюМешканці мереж - хто вони?/Н Кулик//Освіта України, 2013 №12 с.8

25.

